

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / IYUL / 7-SON,
II-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyul.
II-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

GERMANIYA VA XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONNING YASHIL EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	12
To'xlijeva Gulrux Dovron qizi	
Djurayeva Rano Abdullayevna	
TASHKILOT MUVAFFAQIYATIDA XODIMLARNI BOSHQARISH VA KUCHLI JAMOANING O'RNI	24
Abdullayeva Dinora Abduali qizi	
YASHIL ISH O'RINLARINING IQTISODIY AHAMIYATI VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA SOHASIDA YASHIL ISH O'RINLARI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI	28
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna	
Atoyev Navro'zbek Rinatovich	
YO'L XO'JALIGI SOHASINI MOLIYALASHTIRISH HAMDA YO'L AKTIVLARINI BOSHQARISHDA XALQARO TAJRIBA	35
Shikirov Feruz Boxodirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSİYALASH SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI QIYOSIY TAHLILI	39
Jo'rayeva Moxinur Axmadjon qizi	
HUDUDLARNING QIYOSIY USTUNLIK LARI ASOSIDA YUQORI DAROMADLI ISH O'RINLARINI YARATISH: "HUDUD-IXTISOSLASHUV-KASB-ISI BERUVCHI-DAROMAD" MODEL I	49
Abdumukhtarov Anvarjon Akramjonovich	
QURILISH XIZMATLARI KO'RSATUVCHI KORXONALARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI SHAKLLANTIRISH SSENARIYLARI	55
Mamadiyev Ahmad Ulashovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHI QARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING SOLIQ-BYUDJET MEXANIZMLARI	62
Shokirova Dildora Shoyim qizi	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL YO'LLARI TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA YO'L QURILISHI XIZMAT KO'RSATISHINI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI TAHLILI	66
Qurbonov Sharofiddin Xurramovich	
ONLAYN VA SKORING TIZIMLARI ORQALI BERILADIGAN TEZKOR KREDITLARNI SUG'URTALASHDAGI YANGI TENDENSIYALAR.....	73
Yusupov Ruslan Muxtarovich	
ASSESSMENT MODEL FOR THE EFFECTIVENESS OF PUBLIC SERVICE TRANSFORMATION IN THE DIGITAL ECONOMY.....	81
An Kwangmin	
BIRLIK DOIRADA ANALITIK FUNKSIYALAR UCHUN YUQORI TARTIBLI DIFFERENSIAL SUBKOORDINATSIIYA VA SUPERORDINATSIIYA XOSSALARI	87
Jabborov Nasridin Mirzoodilovich	
Sadullayeva Gulasal Ulug'bek qizi	
SOLID PROPELLANT COMPOSITION AND ITS EFFECT ON THE LAUNCH PERFORMANCE OF MODEL ROCKETS	93
Karimov Mustafo Aminboevich	
Berdiyev Usmon Tolib o'g'li	
BANKLAR ORQALI KORXONALARNING INVESTITSIIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	97
Gafurova Dilshoda Farxotovna	
ANALYSIS OF INVESTMENT ATTRACTION PRACTICES ACROSS ECONOMIC SECTORS.....	102
Tolqin Imomqulov	

Ulugbek Turaqulov INNOVATSION MEXANIZMLAR ASOSIDA O'ZBEKISTONDA MIGRATSIYA JARAYONLARINI SAMARALI BOSHQARISH	105
Yoqubjon Toxirov O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA TARKIBIY TAHLILI	109
Muxtarov Botir Abdusattarovich СТРУКТУРА ФОРМИРОВАНИЯ СТОИМОСТИ В ТЕКСТИЛЬНОЙ И ШВЕЙНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА: СДВИГ ЭКСПОРТНОЙ СТРУКТУРЫ ОТ ПРЯЖИ К ГОТОВОЙ ПРОДУКЦИИ	114
Муниса Турдибаева OILAVIY KORXONALARNI BOSHQARISHDA ULARNING IQTISODIY MEXANIZMIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARDAN FOYDALANISH TAHLILI	124
Sultonov Bobirmirzo Mavlonjon o'g'li QURILISH MATERIALLARINI ISHLAB CHIQRUVCHI KORXONALARDA ISHLAB CHIQRARISH HAJMINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	133
Toshpulatov Asronbek Mutalibovich KICHIK BIZNES SOHASIGA INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING XORIJIY TAJRIBASI.....	139
Bolliyev Shamsiddin Tursunmamatovich O'QUV MARKAZLARI MISOLIDA ZAMONAVIY VA AN'ANAVIY MARKETINGNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	143
Dilshodjon Khikmatov РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ФАКТОРА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ ЧЕРЕЗ ПОВЫШЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ	151
Тожионов Жавохир Алимджанович KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	157
Dadaboyeva Marg'uba Mamasoliyevna HUDUDIY SANOAT RIVOJI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY VOSITALARI HAMDA KORXONA MEXANIZMINI BAHOLASH USLUBIYOTI.....	164
Yusupova Nigina Djurayevna O'ZBEKISTONDA BOJXONA TO'LOVLARINING DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI FISKAL AHAMIYATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	169
Fayzullayev Farrux Sharofovich АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА УЧАСТИЯ БАНКОВ В ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТАХ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В НАЦИОНАЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	178
Юлдашева Шохсанам Дилмуродовна ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ В ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ ЛОГИСТИКЕ (SMART LOGISTICS).....	182
Мурадов Бахром Акрамжанович Машарипов Масуд Нуможонович ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ СТАНДАРТЫ КАК ДРАЙВЕР ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ТРАНСФЕРА: ВЛИЯНИЕ НА ЭКСПОРТНУЮ ПОЛИТИКУ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	187
Тураева Сурия Тельмановна Мерзайтова Хилола Наби кизи TURIZM SALONIYATINI RIVOJLANTIRISHDA BOJXONA XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	198
Ergashev Qobiljon Ernazarovich TIJORAT BANKLARIDA RISKKA YO'NALTIRILGAN ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISHNING XALQARO STANDARTLAR BILAN INTEGRATSIYALASHGAN ALGORITMI.....	203
Narziyev Xayotjon Azamatovich MOLIYAVIY INVESTITSİYALARINING QADRSIZLANISHINI KUTILAYOTGAN KREDIT ZARARLARI (ECL) MODELİ ASOSIDA HISOBGA OLIŞH METODİKASI	210

Jumamurodov To'libay Yeldashbayevich UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR QADRSIZLANISHIDAN KO'RILGAN ZARARLARNI TAN OLIH, TAQSIMLASH VA QAYTA TIKLASH OPERATSIYALARINING HISOB TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	216
Fayzullayev Begzod Baxtiyor o'g'li YENGIL SANOAT KORXONALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING OPTIMAL MODEL VA FAOLIYATI SIFATINI BAHOLASH TIZIMI	222
Tojiyeva Shahlo Mahmatmurodovna DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATIDA «XAVF TAHLILI» TUSHUNCHASINING IQTISODIY MOHIYATI VA XAVFLARNI KOMPLEKS TASNIFLASH.....	229
G'ayimov Abdumalik Norbekovich DAVLAT XARIDLARI AUDITIDA MUHIMLIKNI (MATERIALLIKNI) ANIQLASH USLUBI.....	235
Rajabov Shuxrat Ismayilovich DAVLAT SEKTORI ICHKI AUDITIDA MUHIMLIK VA RISK DARAJALARINI ANIQLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH: BIG DATA VA MASHINAVIY O'RGANISHGA ASOSLANGAN IT-AUDIT PLATFORMASI KONSEPSIYASI.....	241
Ismatillayev Baypo'lat Xushvaqtovich ICHKI AUDITNING GLOBAL STANDARTLARI TALABLARINI TIJORAT BANKLARI AMALIYOTIGA JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	249
Ismailov Azizbek Madaminovich AHOLI REAL DAROMADLARINI OSHIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI.....	258
Toshtemirov Shohruh Toshpo'latovich SUG'URTA TASHKILOTLARIDA SUG'URTA ISHINI YURITISH XARAJATLARI: TAHLIL VA ANALITIK HISOBNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	265
Murodov Habibullo Qodir o'g'li NUKUS SHAHRI MISOLIDA MAHALLALARNING DEMOGRAFIK SIG'IMI ASOSIDA LOKAL XIZMAT KO'RSATISH OBYEKTLARINI NORMATIV LOYIHALASHTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI.....	273
Bauetdinov Berdaq Zinatdin o'g'li OLIV TA'LIM MUASSASALARINING INSTITUTSIONAL MUSTAQILLIGI VA TASHKILIV SAMARADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	278
Berdiyev Sunnatullo Alikulovich IQTISODIY O'SISH VA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA YASHIL FISKAL SIYOSATNI RIVOJLANTIRISHNING XORIY TAJRIBASI	283
Madaminova Maftuna Baxtiyor qizi DAVLAT BUDJETIDA SOLIQ TUSHUMLARI O'ZGARISHINING EKONOMETRIK TADQIQOTI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	288
Suvanova Muxlisa Umar qizi ENERGETIKA RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY-MATEMATIK MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	292
Masharipov Aziz Axmadjanovich ENERGETIKA INFRATUZILMASI RIVOJLANISHINING HUDUD IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	297
Sadullayev Axmadjon Ikrom o'g'li TOVAR YETKAZIB BERISH ZANJIRINI BOJXONA NAZORATI MAQSADLARIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	303
Kilichov Nazar Bafoyevich Ergashev Qobiljon Ernazarovich VINOCHILIK SANOATI KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOT AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	310
Botirov Lazizbek Botirovich KATTA MA'LUMOTLAR ASOSIDA TURISTIK XIZMATLARGA BO'LGAN TALABNI PROGNOZLASHNING IQTISODIY-MATEMATIK MODELINI ISHLAB CHIQISH	314

Temirov Elyor Iskandarovich TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT BAZASI SAMARADORLIGINING IQTISODIY MOHIYATI.....	322
Marpatov Shavkat Mavlonxonovich KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA AJRATILAYOTGAN BANK KREDITLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	328
Alijonov Ilyosbek Alijonovich THE ECONOMIC CHARACTERISTICS OF NON-PERFORMING LOANS AND THEIR IMPLICATIONS FOR BANK OPERATIONAL EFFICIENCY	334
Rustamov Jonibek Ravshanbek o'g'li IQTISODIY TARMOQLAR RIVOJIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION KREDITLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	341
Zaynutdinov Bunyodjon Odiljon o'g'li TASHQI SAVDONI BOZOR NAZARIYASI ASOSIDA MINTAQANING BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI	346
Dilnoza Ochilova Ismoil qizi TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNING SINERGIK SAMARALARINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	351
Qurbonov Jasurbek Pozilovich LOGISTIK TERMINALLAR FAOLIYATINI EKSPERT BAHOLASH USULI ASOSIDA TADQIQ ETISH.....	357
Zohidov Muhriddin G'ofurjon o'g'li Jumayev Sherzod Bahrom o'g'li SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA XIZMATLAR SOHASINING IJTIMOIIYIQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA HUDUDIY TAFOVUTLAR DARAJASI.....	367
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich Sherzodova Diyora Sherzod qizi QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIYIQTISODIY OMILLARNING AHOLI FAROVONLIGIGA TA'SIRINI STATISTIK BAHOLASH	373
Maxmatqulova Hikoyat G'iyosiddin qizi DIGITAL NOMADS AND THE CHANGING FACE OF GLOBAL TOURISM	379
Sirojiddinova Shahrizoda Davronovna O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	385
Sharipov Tohir Miraximovich URGANCH JAMOAT TRANSPORTI YO'NALISHLARINING MURAKKABLIK DARAJASINI BAHOLASH USLUBI	390
Abdullayeva Shahzodaxon Fazliddin qizi AUDIT O'TKAZISH USLUBIYOTINI KORXONANI HAYOTIY AYLANISH BOSQICHLARI TAHLILI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBNING MOHIYATI	395
Muydinov Erkin Djamaldinovich HUDUDLARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISHDA KLASTERLARNI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI	399
Raximov Jo'rabek Raximovich MINTAQ IQTISODIYOTINI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	405
Mahmatrayimov Shahzod HUDUDLAR IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH JARAYONLARIDA RAHBAR KADRLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	410
Bekchanov Davron Masharipovich O'ZBEKISTON TASHQI SIYOSATIDA KO'P VEKTORLILIK: XITOIY, ROSSIYA VA G'ARB O'RTASIDA MUVOZANATNI TA'MINLASH STRATEGIYASI	419
Omonova Maxliyo Haydarova Malika QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-USLUBIY	

ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	423
Djalalova Durdona Dilshodbekovna	
QURILISHDAGI IQTISODIY TEJAMKORLIK ASOSIDA LEGO G'ISHT MATERIALLARINI TAHLIL QILISH	427
Askarov Xasanjon	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA YER VA SUV RESURSLARINI INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARISH TAJRIBASI	432
Matkarimov Mansur	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INNOVATSION RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	439
Madrakhimov Kakhramon	
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE GLOBAL LABOR MARKET.....	445
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna	
Xamrayeva Sevinch Ikromjonovna	
ROBOTLASHTIRISHNING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI: ISH O'RINLARINING QISQARISHI YOKI YANGI KASBLAR TRANSFORMATSIYASI.....	451
Usmonov Farrux Furqatovich	
Azimov Mirsaid Salimovich	
TASHQI IQTISODIY FAOLIYATDA NOTARIF CHORALARNI QO'LLASHDA XAVFNI BOSHQARISH TIZIMINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	456
Muzaffarov Azimjon Ashraf o'g'li	
EXAMINING LEADERSHIP DIFFERENCES BETWEEN FEMALE AND MALE MANAGERS.....	460
Dilafroz Kuchkorova	
ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR HISOBINI MHXS (MOLIYAVIY HISOBNING XALQARO STANDARTI) TALABLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	468
Abdimurodov Baxrom Ochilovich	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	473
Abdukarimova Muslima Abduaziz qizi	
HUDUDLARDA TURIZMNI IMMERSIV TAJRIBALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	477
Kasimova Yulduz Baxtiyorovna	
DAVLAT TIBBIY SUG'URTASIDA STRATEGIK XARID: PASSIV MOLIYALASHTIRISHDAN STRATEGIK XARIDGA O'TISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	485
Kilichev Fazliddin Usmanovich	
ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО БИЗНЕСА В РЕГИОНАХ УЗБЕКИСТАНА	493
Шадманова Мадинахон Омонулла кизи	
ОТ УПРАВЛЕНИЯ МЕРОПРИЯТИЯМИ К УПРАВЛЕНИЮ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМ КАПИТАЛОМ: DATA-INFORMED МОДЕЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ ВНЕАУДИТОРНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УНИВЕРСИТЕТАХ УЗБЕКИСТАНА.....	501
Сабиров Алишер Саибович	
ИЗУЧЕНИЕ БЮДЖЕТИРОВАНИЯ И КОНТРОЛЯ В ПРОЦЕССЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА В ООО «SATURN METAL»	509
Мусаева Шоира Азимовна	
O'ZBEKISTON IQLIM SHAROITIDA DONADOR O'G'ITLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	518
Boltayev Baxriddin	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA ZAMONAVIY TURIZM TALABLARIGA MOS TURISTIK RESURSLAR SALOHİYATI.....	525
Suyunov Alijon	
BOSHQARUV MEXANIZMLARING RAQOBAT STRATEGIYASI BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	530
Islomov Shuhrat Ma'rufjonovich	

Nabiyeva Zumrad Zafarovna	
CRM TIZIMINING NAZARIY-ASOSIY TAMOIYILLARI VA ULGURJI SAVDODA ROLI	536
Islomov Shuhrat Marufjonovich	
Raimova Diyora Botirovna	
INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF THE TRANSFORMATIONAL MODEL OF THE DIGITAL ECONOMY UNDER GLOBALIZATION	541
Abruyeva Xilola Sherbekovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIGA RAHBAR KADRLAR TAYYORLASHDA MENTORLIK TIZIMINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI	551
Xurshida Maxmadaminova	
EKOLOGIK INNOVATSIYALAR ORQALI BIOIQTISODIYOT TIZIMINI RIVOJLANTIRISH	556
Odiljonov Turotjon Erkinjon o'g'li	
AGRAR SEKTORDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI SAMARADORLIGIGA HUDUDIY OPTIMALLASHTIRISH YONDASHUVI	560
Qurbonov Alisher Boboqulovich	
TABIIY MONOPOL KORXONALARNI BOSHQARISHNING INNOVATSION TASHKILIYIQTISODIY MODELINI ISHLAB CHIQUISH.....	568
Umarova Irodaxon Nuraliyevna	
O'ZBEKISTONDA EKOTURIZM RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARINI KOMPLEKS BAHOLASH VA IQTISODIY TAHLIL QILISH	575
Shoraximov Shomansur Shomaxmudovich	
KICHIK TADBIRKORLIK FAOLIYATI BARQARORLIGINI TA'MINLASH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI	582
Jo'raxonov Muzaffar Eskandarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KORPORATIV KREDITLASHDA SUN'IY INTELLEKT VA BIG DATA TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	590
Yuzbayeva Shaxsanam Ma'rufovna	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA KUTUBXONA TIZIMIDA PLATFORMA JORIY ETISHNING DOLZARBLIGI VA AHAMIYATI.....	595
Madaminov Shoxruxbek Ma'rufjon o'g'li	
HUDUDLARDA SOLIQ XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ARIMA MODEL ASOSIDAGI PROGNOZ SSNARIYLARI.....	602
Mamatraimov Uchqun Xushmamatovich	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA INNOVATSION YANGILIKLARNI QO'LLASH	607
Umaraliyeva Nasiba	
O'ZBEKISTONDAGI DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI XUSUSIYLASHTIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING AHAMIYATI.....	610
Sanjarov Zuxriddin Dilshod o'g'li	
TASHQI SAVDONI RIVOJLANTIRISHDA KLASTERNING AHAMIYATI VA MINTAQA IQTISODIYOTIDA TUTGAN O'RNI.....	616
Latipov Xursandbek Durdiboy o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARDA INNOVATSION BOSHQARUVNI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR	622
Fayzullayev Jonibek Mambetsaliy o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BUDJETDAN TASHQARI TUSHUMLAR HISOBINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	627
Abduraxmonov Saidqosimxon Abduhamid o'g'li	
INNOVATSION MASOFAVIY BANK XIZMATLARINI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	631
D. M. Kallibekov	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINING EKONOMETRIK MODEL VA ISTIQBOL PROGNOZI («NKMK» AJ MISOLIDA).....	635

Jumaniyazova Feruza Rajabovna KORXONALAR STRATEGIK RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI: NAZARIY YONDASHUVLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR.....	641
Rasulov Baxtiyor Bahodirovich KICHIK BIZNESDA ISHLAB CHIQRISH RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI KOMPLEKS DIAGNOSTIKA QILISH	647
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MENEJMENT TIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIYUSLUBIY ASOSLARI.....	653
Sobirov Shohruh Shuxratovich SUT QORAMOLCHILIGIDA SUT TANNARXI O'ZGARISHINI OMILLI TAHLIL QILISH VA UNI PASAYTIRISH IMKONIYATLARI	658
Abduganiyeva Dildora Bobir qizi ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МЕХАНИЗМА ФИНАНСИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	663
Алманов Хуршид Исмоилович O'ZBEKISTON TURIZM SOHASIDA MEHMONXONA XO'JALIKLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA TAHLILI	670
Rahimov Hasan Abdusaitovich UO'K (UDC): 657.421.3:004 AKT SOHASIDA NOMODDIY AKTIVLAR HISOB VA AUDITNING NAZARIYMETODOLOGIK ASOSLARI.....	674
Ishankulov Izzatilla Nurillayevich O'ZBEKISTONDA INNOVATSION FAOLLIK VA KAMBAG'ALLIK KO'RSATKICHLARI DINAMIKASINING TIZIMLI TAHLILI (2019–2024-YILLAR).....	679
Amrullayev Dadaxon YENGIL SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHDA INVESTITSİYALARINING ROLI.....	684
Haydarova Shoxista Davronovna G'ALLACHILIK KLASSTERLARIDA HISOB SIYOSATINI SCHYOTLAR REJASI VA AVTOMATLASHTIRILGAN BUXGALTERIYA DASTURLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	689
Yuldashev Sherali Xaitovich MAHSULOT TANNARXI HISOBINING MILLIY VA XALQARO TIZIMLARI, ULARNI O'ZARO MUVOFIQLASHTIRISHNING ALOHIDA YO'NALISHLARI	697
Razzoqov Abbos Abdumalik o'g'li TARAQQIY ETGAN MAMLAKATLARDA TIJORAT BANKLARI MOLİYAVIY XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY MODELLARI VA USTUVOR YO'NALISHLARI	701
Ergashev Azizxon Avazxon o'g'li MILLIY IQTISODIYOT SOHALARINI KREDITLASH ISTIQBOLLARI	709
Shodiyev Odiljon Salim o'g'li	

UDK 332.1(330.322.1) MILLIY IQTISODIYOT SOHALARINI KREDITLASH ISTIQBOLLARI

Shodiyev Odiljon Salim o'g'li
QDU mustaqil tadqiqotchisi
ORCID: 0009-0006-7572-4793

Annotatsiya. O'zbekiston Respublikasi milliy iqtisodiyoti tarmoqlarini rivojlantirishda bank kreditlarining roli va ahamiyati tadqiq etilgan. Kredit moliyaviy resurslarni qayta taqsimlashning muhim vositasi sifatida baholanib, uning ishlab chiqarish, investitsiya faoliyati va iste'mol talabini moliyalashtirishdagi o'rni yoritilgan. Tijorat banklari tomonidan 2025-yil 1-iyundan 2026-yil 1-iyungacha iqtisodiyot tarmoqlari bo'yicha ajratilgan kreditlarga oid statistik ma'lumotlar asosida kredit portfelining dinamikasi va tarkibiy tuzilishi tahlil qilingan. Tahlil natijalariga ko'ra, kreditlarning umumiy hajmi 12 % ga oshgani hamda kredit resurslarining tarmoqlar o'rtasida sezilarli darajada qayta taqsimlangani aniqlangan. Xususan, sanoatning kredit portfelidagi ulushi pasaygan, qurilish, savdo va jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlar hajmi esa yuqori sur'atlarda o'sgan. Kreditlash tarkibidagi o'zgarishlar iqtisodiy siyosat ustuvorliklarining o'zgarishi hamda iqtisodiyotning iste'molga yo'naltirish tendensiyalarini aks ettirishi asoslangan. Real sektorning barqaror o'sishini ta'minlash maqsadida kredit resurslarini iqtisodiyot tarmoqlari o'rtasida muvozanatli taqsimlash zarurligi yuzasidan xulosalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: kreditlash, tijorat banklari, milliy iqtisodiyot tarmoqlari, kredit portfeli, investitsiyalar, kredit tarkibi, iqtisodiy o'sish, moliyaviy resurslar.

Annotation. The role and significance of bank lending in the development of sectors of the national economy of the Republic of Uzbekistan are examined. Credit is assessed as an important instrument for the redistribution of financial resources, with particular emphasis on its role in financing production, investment activities, and consumer demand. Based on statistical data on loans issued by commercial banks across economic sectors from June 1, 2025, to June 1, 2026, the dynamics and structure of the loan portfolio are analyzed. The results indicate that the total volume of loans increased by 12%, accompanied by a significant redistribution of credit resources across sectors. In particular, the share of industry in the loan portfolio declined, while lending to construction, trade, and individuals grew at relatively higher rates. Structural changes in lending are shown to reflect shifts in economic policy priorities and trends toward a more consumption-oriented economy. Conclusions are drawn regarding the need for a balanced allocation of credit resources across economic sectors to ensure sustainable growth in the real sector.

Keywords: lending, commercial banks, sectors of the national economy, loan portfolio, investments, loan structure, economic growth, financial resources.

Аннотация. Исследованы роль и значение банковского кредитования в развитии отраслей национальной экономики Республики Узбекистан. Кредит рассматривается как важный инструмент перераспределения финансовых ресурсов, обеспечивающий финансирование производства, инвестиционной деятельности и потребительского спроса. На основе статистических данных о кредитах, предоставленных коммерческими банками различным отраслям экономики за период с 1 июня 2025 года по 1 июня 2026 года, проанализированы динамика и структура кредитного портфеля. Результаты анализа показывают, что общий объем кредитов увеличился на 12 %, при этом произошло существенное перераспределение кредитных ресурсов между отраслями. В частности, доля промышленности в кредитном портфеле снизилась, тогда как объем кредитования строительства, торговли и физических лиц увеличивался более высокими темпами. Обосновано, что структурные изменения в кредитовании отражают изменение приоритетов экономической политики и тенденции переориентации экономики на потребительский спрос. Сформулированы выводы о необходимости сбалансированного распределения кредитных ресурсов между отраслями экономики для обеспечения устойчивого роста реального сектора.

Ключевые слова: кредитование, коммерческие банки, отрасли национальной экономики, кредитный портфель, инвестиции, структура кредитования, экономический рост, финансовые ресурсы.

KIRISH

Bank kreditlari iqtisodiy o'sish va milliy iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning eng muhim omillaridan biridir. Kreditlash orqali vaqtincha mavjud moliyaviy resurslar ishlab chiqarish, investitsiya va aylanma mablag'lar uchun qo'shimcha moliyalashtirishga muhtoj bo'lgan tarmoqlar va xo'jalik yurituvchi subyektlarga qayta taqsimlanadi. O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan bozor islohotlari sharoitida kreditning iqtisodiyot real sektorini moliyalashtirish manbai sifatidagi roli sezilarli darajada ortib bormoqda.

Tijorat banklari kredit portfellarining tarmoq tuzilishi davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlarini va xo'jalik yurituvchi subyektlarning haqiqiy ehtiyojlarini aks ettiradi. Kredit resurslarini sanoat, qishloq xo'jaligi, qurilish, xizmat ko'rsatish va iste'mol sektoriga ajratish iqtisodiy rivojlanish sur'atlari va nisbatlarini belgilaydi. Kreditlarning tarmoqlar bo'yicha muvozanatli taqsimlanishi barqaror va diversifikatsiyalangan iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun juda muhimdir. Ushbu mavzuning dolzarbligi so'nggi yillarda O'zbekistonda iqtisodiyotni kreditlashda yuz berayotgan sezilarli tarkibiy o'zgarishlardan kelib chiqadi. Berilgan kreditlarning umumiy hajmi o'sishi bilan bir qatorda, iste'mol kreditlari, savdo va qurilish sohalari foydasiga resurslarning qayta taqsimlanishi kuzatilgan, an'anaviy sanoat kreditlarining ulushida esa muayyan o'zgarishlar yuz bergan. Ushbu o'zgarishlar iqtisodiy o'sishning tuzilishi va barqarorligiga ta'siri nuqtayi nazaridan ilmiy jihatdan o'rganishni talab qiladi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi O'zbekiston Respublikasida bank kreditlarining dinamikasi va tarmoq tuzilishini tahlil qilish hamda davom etayotgan tarkibiy o'zgarishlarni baholashdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar hal qilinadi: kreditlashning nazariy asoslarini o'rganish, ilmiy adabiyotlarni ko'rib chiqish, tahlil metodologiyasini asoslash va 2025–2026-yillar uchun sektorlar bo'yicha kredit ma'lumotlarini empirik baholash. Ushbu tadqiqotning amaliy ahamiyati iqtisodiyotning real sektorini qo'llab-quvvatlash uchun tarmoq kredit siyosatini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kreditning nazariy asoslari va uning iqtisodiy rivojlanishdagi roli klassik iqtisodiy mutafakkirlarning asarlariga borib taqaladi. J. Shumpeter o'zining "Iqtisodiy rivojlanish nazariyasi" asarida bank kreditini innovatsiya va tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishning asosiy mexanizmi sifatida ko'rib chiqib, uning iqtisodiy dinamikani ta'minlashdagi ahamiyatini yoritgan [1, 157-bet]. Kreditning o'sishga ijobiy ta'siri g'oyasi R. Goldsmitning moliyaviy vositachilik konsepsiyasida rivojlantirilgan bo'lib, unda kredit hajmi va iqtisodiy rivojlanish darajasi o'rtasidagi bog'liqlik empirik ravishda ko'rsatilgan [2, 48-bet]. R. King ham ushbu yo'nalishga katta hissa qo'shgan bo'lib, u R. Levin bilan birgalikda bank kreditlarining rivojlanishi uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni bashorat qiluvchi omil bo'lib xizmat qilishini ko'rsatgan [3, 719-bet].

G'arb iqtisodiy adabiyotlarida kreditlarni tarmoqlar o'rtasida taqsimlash muammosiga alohida e'tibor qaratilgan. J. Stiglitz kreditlarni ratsionlashtirish fenomenini o'rgangan bo'lib, bunda banklar axborot assimetriyasi sharoitida ayrim tarmoqlarga kredit berishni cheklaydi [4, 401-bet]. Kreditlashning tarmoq tuzilmasining makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri Xalqaro hisob-kitoblar banki tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda batafsil tahlil qilingan bo'lib, ularda iste'mol va qurilish sohasida kreditlarning yuqori darajada konsentratsiyalashuviga alohida e'tibor qaratilgan [5, 27-bet]. Shunday qilib, G'arb an'analarda ishlab chiqarish va iste'mol kreditlari o'rtasidagi muvozanatga alohida urg'u beriladi.

Rossiya iqtisodiy fanida kreditlash tijorat banklari aktivlarini boshqarish elementi va real sektorni rivojlantirish omili sifatida ko'rib chiqiladi. O. I. Lavrushin o'zining "Bank ishi" darsligida kredit jarayonini tashkil etish va kredit portfelining tarmoq tuzilmasini shakllantirish tamoyillarini batafsil bayon qiladi [6, 214-bet]. E. F. Jukov bank kreditining sanoatni moliyalashtirish va korxonalarning investitsiya faoliyatidagi rolini tahlil qiladi [7, 178-bet]. Kreditlashdagi tarmoq mutanosibligini ta'minlash va konsentratsiyani samarali boshqarish masalalari G. G. Korobovanning ishlarida ko'rib chiqiladi hamda kredit portfelini diversifikatsiya qilish zarurligi ta'kidlanadi [8, 132-bet]. O'zbek iqtisodiy adabiyotlarida milliy iqtisodiyot sohasidagi kreditlash masalalari bank tizimini isloh qilish va real sektorni qo'llab-quvvatlash nuqtayi nazaridan ko'rib chiqiladi. Sh. Z. Abdullayeva o'zining "Bank ishi" monografiyasida bozor islohotlari sharoitida korxonalarni kreditlashni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qiladi [9, 176-bet]. T. M. Qoraliyev O'zbekiston banklarining kredit siyosatini takomillashtirish yo'nalishlarini o'rganadi va ishlab chiqarish tarmoqlarini ustuvor qo'llab-quvvatlash zarurligini asoslaydi [10, 94-bet]. Investitsiya dasturlarini moliyalashtirish va iqtisodiyotni modernizatsiya qilishda kreditning roli N. X. Jumayevning ishlarida o'rganilgan [11, 112-bet]. Shunday qilib, adabiyotlar tahlili kreditlash bo'yicha tadqiqotlar uchun rivojlangan nazariy asos mavjudligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, O'zbekiston banklarining kredit portfelidagi joriy sektoral o'zgarishlarni yanada kengroq baholash ilmiy tadqiqotlarni davom ettirish uchun istiqbolli yo'nalish hisoblanadi va bu ushbu ishning ilmiy yangiligini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosi statistik, tarkibiy va qiyosiy tahlil asosida shakllantirilgan. Ma'lumotlar bazasi 2025-yil va 2026-yil 1-iyun holatiga ko'ra O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari tomonidan iqtisodiy sektorlar bo'yicha berilgan kreditlar to'g'risidagi ma'lumotlardan iborat (1-jadval). Kreditlash dinamikasini baholash uchun mutlaq o'sish va o'sish sur'ati ko'rsatkichlari qo'llanildi:

$$\Delta K = K_1 - K_0, \text{ So' } = ((K_1 - K_0) / K_0) \times 100\%, \quad (1)$$

bu yerda K_0 va K_1 — bazaviy va hisobot davrlarida berilgan kreditlar hajmi. Kredit portfelining tarmoq tuzilmasini tahlil qilish uchun har bir sektorning ulushi hisoblab chiqildi:

$$d_i = (K_i / \Sigma K) \times 100\%.$$

Kredit portfelidagi tarkibiy o'zgarishlarni baholash uchun sanoat ulushlarining o'rtacha o'zgarishini tavsiflovchi mutlaq tarkibiy o'zgarishlarning chiziqli koeffitsientidan foydalanildi:

$$L = \Sigma |d_{1i} - d_{0i}| / n,$$

bu yerda d_{0i} va d_{1i} — bazaviy va hisobot davrlaridagi i -chi sanoat ulushlari, n esa sanoat tarmoqlari soni. Ushbu usullardan foydalanish milliy iqtisodiyot tarmoqlarida kreditlash rivojlanishining miqdoriy va tarkibiy jihatlarini har tomonlama baholash imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

1-jadvaldagi ma'lumotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari tomonidan berilgan kreditlarning umumiy hajmi 2025-yil 1-iyun holatiga ko'ra 567 685 milliard so'mdan 2026-yil 1-iyun holatiga ko'ra 635 978 milliard so'mgacha oshgan, bu 68 293 milliard so'mga yoki 12 % ga ko'pdir. Umumiy kredit portfelining o'rtacha o'sish sur'ati iqtisodiy qo'llab-quvvatlashni saqlab qolish bilan birga, inflyatsiyani jilovlashga qaratilgan cheklangan pul-kredit siyosatidan dalolat beradi. Shu bilan birga, kreditlarni tarmoqlar bo'yicha taqsimlashdagi tarkibiy o'zgarishlar alohida qiziqish uyg'otadi.

1-jadval.

Tijorat banklarining tarmoqlar bo'yicha kreditlari, milliard so'm¹

Ko'rsatkichlar nomi	01.06.2025		01.06.2026		O'zgarishi, foizda
	mlrd. so'm	%	mlrd. so'm	%	
Jami kreditlar	567 685	100%	635 978	100%	12%
Sanoat	156 810	28%	139 508	22%	-11%
Qishloq xo'jaligi	57 364	10%	67 213	11%	17%
Qurilish sohasi	14 603	3%	21 608	3%	48%
Savdo va umumiy xizmat	39 712	7%	53 218	8%	34%
Transport va kommunikatsiya	33 057	6%	34 444	5%	4%
Moddiy va texnik ta'minotni rivojlantirish	3 674	0,6%	4 474	0,7%	22%
Uy-joy kommunal xizmati	2 062	0,4%	1 892	0,3%	-8%
Jismoniy shaxslar	193 733	34%	232 852	37%	20%
Boshqa sohalar	66 672	12%	80 771	13%	21%

Eng sezilarli o'zgarish sanoatni kreditlash hajmida kuzatildi. Sanoatga yo'naltirilgan kreditlar hajmi 156 810 milliard so'mdan 139 508 milliard so'mgacha, ya'ni 11 % ga kamaydi va uning kredit portfelidagi ulushi 28 % dan 22 % gacha o'zgardi. Mazkur o'zgarish kredit siyosati ustuvorliklarining yangilanishini hamda sanoat sohasidagi investitsiya faolligining o'ziga xos dinamikasini ko'rsatishi mumkin. Ushbu tendensiya alohida e'tiborni talab qiladi, chunki sanoat iqtisodiyotda qo'shimcha qiymat yaratish va bandlikni ta'minlashning muhim

1 Muallif ishlanmasi

omillaridan biri bo'lib qolmoqda. Sanoatdan farqli ravishda, bir qator sohalarni kreditlash yuqori sur'atlarda o'sdi. Qurilish eng yuqori o'sish sur'atini ko'rsatdi — 48 %, ya'ni kreditlar hajmi 14 603 milliard so'mdan 21 608 milliard so'mgacha o'sdi. Savdo va xizmat ko'rsatish sohaslarini kreditlash 34 % ga o'sib, 39 712 milliard so'mdan 53 218 milliard so'mgacha yetdi va uning ulushi 7 % dan 8 % gacha oshdi. Qishloq xo'jaligini kreditlash 17 % ga o'sib, 57 364 milliard so'mdan 67 213 milliard so'mgacha yetdi. Bunda uning ulushi taxminan 10–11 % darajasida saqlanib qoldi, bu qishloq xo'jaligi sektorining barqaror qo'llab-quvvatlanishini aks ettiradi. Logistika rivojlanishi 22 % ga, boshqa sohaslar esa 21 % ga o'sdi. Chakana kreditlash dinamikasi alohida e'tiborga loyiqdir. Aholiga berilgan iste'mol va ipoteka kreditlari 193 733 milliard so'mdan 232 852 milliard so'mgacha, ya'ni 20 % ga oshdi, ularning ulushi esa 34 % dan 37 % gacha ko'tarildi. Jismoniy shaxslar qarz oluvchilarning eng katta toifasi bo'lib qolmoqda, bu iqtisodiyotda iste'mol talabining faollashuvi va uy xo'jaliklari daromadlarining o'sishini aks ettiradi. Shu bilan birga, iste'mol kreditlarining jadal o'sishi va sanoatni moliyalashtirish hajmidagi o'zgarishlar uzoq muddatli iqtisodiy o'sish barqarorligini ta'minlash nuqtayi nazaridan kredit resurslarini yanada muvozanatli taqsimlashga e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatadi.

Ayrim tarmoqlarda kreditlashning nisbatan barqaror dinamikasi kuzatildi. Transport va aloqa sohaslariga ajratilgan kreditlar 4 % ga o'sib, 33 057 milliard so'mdan 34 444 milliard so'mgacha yetdi, ularning ulushi esa 6 % dan 5 % gacha o'zgardi. Uy-joy kommunal xizmatlariga ajratilgan kreditlar hajmi 2 062 milliard so'mdan 1 892 milliard so'mgacha o'zgardi, bu mazkur ijtimoiy ahamiyatga ega infratuzilmani moliyalashtirish imkoniyatlarini yanada kengaytirishga e'tibor qaratish maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi. Mutlaq tarkibiy o'zgarishlarning hisoblangan chiziqli koeffitsienti ko'rib chiqilayotgan davrda kredit portfelining tarmoq tarkibida sezilarli o'zgarishlar yuz berganini tasdiqlaydi.

Shunday qilib, tahlil O'zbekiston iqtisodiyotini kreditlashda davom etayotgan tarkibiy o'zgarishlarni ko'rsatadi. Sanoat kreditlari bilan bir qatorda, iste'mol sektori, qurilish va savdo sohaslarini kreditlashning faollashuvi kuzatilmoqda. Bir tomondan, bu bozor munosabatlarining rivojlanishi va iste'mol talabining o'sib borayotganini aks ettiradi; boshqa tomondan, iste'mol kreditlarining o'sishi bilan bir qatorda, mamlakatning uzoq muddatli iqtisodiy salohiyatini belgilaydigan real ishlab chiqarish sektorini moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytirish kredit resurslarini muvozanatli taqsimlashni taqozo etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi milliy iqtisodiyoti tarmoqlariga kredit berishdagi asosiy tendensiyalar va tarkibiy o'zgarishlar aniqlandi. Bank kreditlari moliyaviy resurslarni qayta taqsimlash va iqtisodiy rivojlanishni moliyalashtirishda muhim rol o'ynashi aniqlandi. 2025-yil 1-iyundan 2026-yil 1-iyungacha berilgan kreditlarning umumiy hajmi 12 foizga o'sib, 635 978 milliard so'mni tashkil etdi, bu esa mo'tadil va oqilona kreditlash siyosatini aks ettiradi.

Sektor tuzilmasini tahlil qilish sezilarli tarkibiy o'zgarishlarni aniqladi. Eng muhimi, sanoatga kredit berish hajmining 11 foizga o'zgarishi bo'lib, uning ulushi 28 foizdan 22 foizgacha o'zgardi. Shu bilan birga, qurilishga (+48%), savdo va xizmat ko'rsatishga (+34%) hamda jismoniy shaxslarga (+20%) kredit berish tezroq sur'atlarda o'sib, 37 foizga yetdi. Bu banklarning kredit faoliyatida iste'molchilarga yo'naltirilgan o'zgarishlar kuzatilayotganini ko'rsatadi. Aniqlangan tendensiyalar o'ziga xos xususiyatlarga ega: iste'mol va qurilish kreditlarining o'sishi bozor talabining o'sishini aks ettiradi, sanoatni moliyalashtirishdagi o'zgarishlar esa real sektorning barqaror rivojlanishini ta'minlashga alohida e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatadi. Muvozanatli iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun ishlab chiqarish va investitsiya kreditlarini rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish, korxonalarni uzoq muddatli moliyalashtirish vositalarini ishlab chiqish va ustuvor tarmoqlarni qo'llab-quvvatlash maqsadga muvofiqdir. Ushbu chora-tadbirlarni amalga oshirish kredit portfelini diversifikatsiya qilishga va O'zbekiston Respublikasi milliy iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. — М.: Прогресс, 1982. — 455 с.
2. Goldsmith R. W. Financial Structure and Development. — New Haven: Yale University Press, 1969. — 561 p.
3. King R. G., Levine R. Finance and Growth: Schumpeter Might Be Right // Quarterly Journal of Economics. — 1993. — Vol. 108, № 3. — P. 717–737.
4. Stiglitz J. E., Weiss A. Credit Rationing in Markets with Imperfect Information // American Economic Review. — 1981. — Vol. 71, № 3. — P. 393–410.
5. Bank for International Settlements. The Growth of Credit and the Real Economy. — Basel: BIS Papers, 2018. — 64 p.

6. Лаврушин О. И. Банковское дело: учебник. — 12-е изд. — М.: КНОРУС, 2016. — 800 с.
7. Жуков Е. Ф. Деньги. Кредит. Банки: учебник. — 4-е изд. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. — 783 с.
8. Коробова Г. Г. Банковское дело: учебник. — 2-е изд. — М.: Магистр, 2015. — 592 с.
9. Abdullaeva Sh. Z. Bank ishi: darslik. — Toshkent: Iqtisod-moliya, 2017. — 512 b.
10. Koralliev T. M. Tijorat banklarining kredit siyosati va iqtisodiyotni moliyalashtirish. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. — 188 b.
11. Jumaev N. X. O'zbekistonda bank kreditlashi va investitsiyalarni moliyalashtirish. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2020. — 224 b.
12. Omanov R. F. Understanding Financial Performance: Key Metrics and How to Calculate Them // European Journal of Business Startups and Open Society. — Vol. 4, № 3. — P. 330–333.
13. Omanov R. F. O'zbekistonda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda bank tizimining o'rni // Science and Education in Agriculture. — № 9. — P. 126–130.
14. Omanov R. F. Raqamli moliya xizmatlarining rivojlanishi va uning iqtisodiyotga ta'siri // Science and Education in Agriculture. — № 9. — P. 141–145.
15. Omanov R. F. O'zbekistonda islom banklarini rivojlantirishda qimmatli qog'ozlar bozorining o'rni // Development of Science. — Vol. 6, № 1. — P. 279–285.
16. Omanov R. F., Umarzhonovna N. G. Economic Aspects of the Development of Small Enterprises of the Kashkadarya Region // Academic Journal Incorporations. — 2023.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 7/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>